

УДК 332.1+ 32(075.8)

І.В. СЕМЕНЮК

ЕКОНОМІЧНА ТА ПОЛІТИЧНА СФЕРИ ВПЛИВУ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ПІВДЕННОКОРЕЙСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Семенюк Ігор Валентинович – кандидат філософських наук, доцент кафедри гуманітарних наук, Класичний приватний університет (м. Запоріжжя)

У статті проводиться аналіз економічної та політичної сфер впливу південнокорейського суспільства. Обґрунтовується їх роль на розвиток сучасної Південної Кореї та всього світового суспільства, яке сьогодні залежить від економічної та політичної ситуації у самому південнокорейському суспільстві. З точки зору соціальної філософії визначається актуальність економіки та політики у формуванні Республіки Корея, її позитивні та негативні грані та її роль як активного учасника в світових координатах розвитку.

Ключові слова: південнокорейське суспільство, економічна сфера Південної Кореї, політична сфера Південної Кореї, світоглядні чинники південнокорейської соціальності, конфуціанські цінності, південнокорейська демократія, глобалізація південнокорейської сфери впливу, сфери впливу розвитку Республіки Корея.

Семенюк И.В. Экономическая и политическая сферы влияния развития современного южнокорейского общества

В статье проводится анализ экономической и политической сфер влияния южнокорейского общества. Обосновывается их роль в развитии современной Южной Кореи и всего мирового сообщества. С точки зрения социальной философии, определяется актуальность экономики и политики в формировании Республики Корея, ее положительные и отрицательные стороны и ее роль как активного участника в мировых координатах развития.

Ключевые слова: южнокорейское общество, экономическая сфера Южной Кореи, политическая сфера Южной Кореи, мировоззренческие факторы южнокорейской социальности, конфуцианские ценности, южнокорейская демократия, глобалізація.

Semenyuk I.V. Economical and political spheres of influence of development of contemporary south korean society

The analyzes economic and political spheres of influence of South Korean society. Explains their role in the development of modern South Korea and the international community. In terms of social philosophy, determined the relevance of economics and politics in the formation of the Republic of Korea and its positive and negative aspects, and its role as an active participant in world coordinates development.

Keywords: South Korean society, the economic sector in South Korea, the political sphere of South Korea, South Korean ideological factors of the social, Confucian values, the South Korean democracy, globalization.

Постановка проблеми. Без постійного процесу виробництва та впливу політики, економіка сучасного південнокорейського суспільства не могло б існувати й розвиватися. Також корейське суспільство не змогло б претендувати на роль світового лідера. Основу цього процесу складає праця — це цілеспрямована діяльність людей, у ході якої вони перетворюють та пристосовують предмети природи для задоволення своїх суспільних потреб.

Південнокорейське суспільство, як складне ціле розподіляється на декілька сфер. Найчастіше виділяють чотири основні сфери: 1) матеріально-економічна; 2) соціальна; 3) політична; 4) духовна. Кожна з названих сфер має свої особливості і специфічну внутрішню структуру. В даному дослідженні мова піде про економічну та політичну сфери впливу на розвиток сучасного південнокорейського суспільства [6, с.43].

Аналіз досліджень та публікацій. Дослідження щодо даної проблематики знаходимо у працях таких науковців, як: Т.Алексеева, С.Курбанов, О.Лузан, Г. Парсонс, И.Толстокулаков, Д. Дункан, Л. Балеї, К. Прат, П. Шараєв, Кім Мін Ок, Лі Джей Чо, Чон Сок Хун, Сук Джон Хе, Ан Мун Сок, Джеф Сон, Дерк Чен та інші.

Метою дослідження є з'ясувати важливі елементи сфер економіки та політики Південної

Кореї, їх вплив на життя та сталий розвиток південнокорейського суспільства, його буття та вихід Республіки Корея на світову глобалізаційну арену.

Виклад головного матеріалу. Кожна людина щоденно залучена у сферу економічного життя, економічних явищ, адже вона купує і продає, отримує доходи і сплачує податки, керує і підпорядковується управлінським рішенням, заощаджує і споживає. Економічна діяльність, праця є одвічною долею людства. Вона не лише створює матеріальний достаток, задовольняє потреби, але й розвиває творчі сили, здібності, внутрішній світ людини, надає їй особливого спрямування. Сутність економічних процесів, проблем у власне людському вимірі, у контексті найрізноманітніших форм життєдіяльності суспільства і особи розглядає філософія економіки.

Філософський вимір економічного життя значно ширший від його змістового кола, як самодостатньої умови існування й життєдіяльності людини. У ньому економічна сфера постає як особливий засіб самореалізації людини в процесі зміни нею зовнішнього і власного (внутрішнього) світу, а економіка набуває статусу людиновимірної, універсальної єдиної матеріально-духовної сфери, в якій особистість

реалізує себе як біосоціодуховна цілісність [6, с.46].

Південна Корея є великим прикладом для сучасних світових країн та країн, що розвиваються, у багатьох відношеннях. Для того, щоб зрозуміти важливі сфери впливу економіки розвитку сучасного південнокорейського суспільства, слід знати, що самим унікальним аспектом у даному дослідженні виступає сильна конфуціанська традиція, етнічна та культурна однорідності. Ці важливі чинники зробили вагомий вклад у розвиток економічної сфери, а саме: велике значення освіти, любов до землі та батьківщини, жертовність заради буття соціуму та відданість політичному керівництву.

Су Джон Хе, відомий південнокорейський філософ та політолог, зауважив, що у формуванні економіки Республіки Корея є деякі особливості, які характерні «азійській моделі» і не можуть бути актуальними у західному суспільстві. Один із цих важливих факторів, що вплинув на розвиток сфери економіки, це роль держави в орієнтації і управлінні економікою, високий рівень заощаджень та інвестицій [8, с.167].

Отже, держава зіграла основну роль у побудові ринкової моделі динамічного і сталого розвитку Південної Кореї. Державне планування в Південній Кореї почалося з так званого плану Натана, розробленого в 1954 р. із залученням експертів ООН. Однак цей та наступні плани були дуже недосконалі і не спиралися на цілісну концепцію економічного розвитку. На початку 60-х р.р. експертами американського Агентства міжнародного розвитку була розроблена довгострокова (на 20 років) програма розвитку економіки Південної Кореї. Вона спиралася на рекомендації Міжнародного валютного фонду, які припускали, що досягти високих темпів економічного зростання та підвищити ефективність суспільного виробництва в країнах, що розвиваються, можливо шляхом пріоритетного розвитку експортних галузей та орієнтацією на світовий ринок.

У концептуальному плані програма передбачала: орієнтацію індустріального розвитку на всебічне зміцнення зв'язків з ринками провідних промислово розвинених країн; включення експортного сектора економіки в систему міжнародного поділу праці, пріоритетне інвестування конкурентоспроможних галузей економіки, підтримку внутрішнього споживання на мінімальному рівні; контроль держави над виробництвом [2].

Тим не менш, існує ряд ключових особливостей корейського досвіду, які ілюструють економічну сферу впливу, яка створила нові реалії у розвитку південнокорейського суспільства.

1. Освіта – як розвиток людських ресурсів і безперервне навчання. Освіта здійснила найвагомий вплив на розвиток економіки сучасного південнокорейського суспільства. «Щоб поєднувати технологічні інновації з підготовкою робочої сили, наше суспільство має навчитися пов'язувати навчання з роботою, а роботу з

навчанням. Щоб створити можливості для отримання молодими працівниками необхідного рівня освіти і підготовки, нам слід забезпечити високі темпи економічного зростання та підвищення рівня добробуту людей», – таку думку і таким світоглядом було бачення президента Пак Чжон Хі, якому Корея завдячує розвитком своєї економіки [4]. Освіта для Південної Кореї – це здатність для освоєння нових знань, технологій. Це приводить до основних індивідуальних компонентів, які є одним з найважливіших в технологічному навчанні. У Південній Кореї освіта – це необхідність кожного корейця, оочого просунути по соціальних сходах, а держава у свою чергу, активно допомагає таким людям в усіх відношеннях. За даними 2012 року Південна Корея стоїть на другому місці після Фінляндії по системі освіти. Міць освіти, особливо вищої, неймовірно сильна в країні. Без освіти людина не зможе зайняти гідне місце в ієрархічному суспільстві Південної Кореї. Щоб допомогти працівникам впоратися із змінами в технології, уряд повинен також надати професійну та технічну підготовку і постійну перепідготовку або вжити заходів для заохочення такого навчання на робочих місцях, яке покращить розвиток економіки. Слід зазначити, що великий вплив на формування світогляду освіти відіграє конфуціанська етика та філософія. У конфуціанській традиції суспільство та держава завжди ототожнювалися з патріархальною сім'єю. Тому світоглядна картина корейської соціальності, це держава як ієрархізована піраміда, в якій не може бути двох однакових індивідів, рівних за своїм соціальним статусом, зберігається в Південній Кореї і сьогодні. Цей жорсткий симбіоз надихає на розуміння важливої парадигми конфуціанського світогляду, що не має жодного іншого способу просування до соціального чи матеріального успіху, як отримання вищої освіти і стремління бути освіченим [5, с.94 - 97].

2. Технологічні інновації. Індустріалізація Південної Кореї відбулася від імітації до інновації. На початковому етапі корейської промисловості вона досягла технологічного потенціалу через виробництво таких технологій як схеми для комп'ютерів, проектування імпортованих машин. Можливості розвитку науки і технології безмежні. Відповідь на питання, коли ми зможемо наздогнати передові країни світу в цьому відношенні, буде залежати не тільки від темпів науково-технічного прогресу в кожній окремо взятій країні, а й від того, як швидко ми зможемо приступити до створення наших власних технологій, підготувати необхідних для цього фахівців. Розуміючи важливість розвитку передових технологій, уряд робить усе можливе, щоб стимулювати цей процес, але однієї урядової допомоги недостатньо. Самі підприємці повинні продемонструвати свою глибоку зацікавленість у впровадженні та розвитку нових технологій і в створенні стимулів для придбання технологічних навичок молодими працівниками [4]. Ці новації принесли зміни в корейське суспільство. Сітка

супермаркетів Теско відкрила в Кореї перший у світі віртуальний супермаркет. Полиці з товарами розміщені в метро і в найбільших скупченнях людей. Слід лише сфотографувати спеціальний код, сканувати його через інтернет, здійснити оплату і товар доставлять додому. У Південній Кореї дійшли висновку, що інвестування в технології є правильним напрямком збільшення «експортної складової» економіки.

3. Зверху вниз і знизу вгору. Оскільки підхід корейської економіки широкий тим, що вона проникає в сфери суспільного життя і включає в себе багато ключових персон. Слід використовувати підходи як зверху вниз, так і знизу вгору до створення національного консенсусу та досягнення ряду узгоджених стратегій через різні частини уряду, приватного сектора та громадянського суспільства. Зверху вниз і знизу вгору підходи є ключовими для успішного процесу реформ.

4. Експорт індустріалізації. Приймавши зовні стратегії розвитку, уряд Республіки Корея виводить промисловість до конкурентоспроможності на світовому ринку, що зумовлює значні вклади в технологічне освоєння та інновації, щоб залишатися конкурентоспроможними [9, с.23 – 25].

Наступною складовою впливу на формування сучасного південнокорейського суспільства стала політика. Політика — це мистецтво управління, то для того, щоб бути дійсно мистецтвом, вона, по-перше, повинна ґрунтуватися на досягненнях наук, а по-друге, відповідати вищим критеріям моральності, адже саме політична діяльність є найбільш відповідальною з усіх видів соціальної діяльності. Політика пов'язана передусім з владою і державою (М. Вебер), адже вона означає прагнення до участі у владі або до виявлення впливу на розподіл влади, або між державами, або всередині держави між групами людей наділених владою, чи тих, хто прагне влади. Звідси визначаються й функції політичної системи, серед основних з яких можна виділити такі: 1) визначення тактичних і стратегічних цілей та завдань суспільства; 2) розробка й використання системи засобів щодо збереження та захисту суспільного устрою; 3) мобілізація матеріальних, духовних і людських ресурсів; 4) владно-політична та соціально-політична інтеграція суспільства. Серед усіх складових політичної системи суспільства особливе місце належить державі, яка надає цій системі цілісності і стійкості. Держава виконує винятковий та необхідний обсяг діяльності з управління, розпоряджається ресурсами суспільства й регулює його життєдіяльність [6, с.91].

Щодо сфери впливу південнокорейської політики, то перш за все слід відзначити кілька характерних відмінностей. Перш за все це – регіоналізм. Висування політиків (іноді навіть прийом на роботу), голосування, політичне блокування, формування соціальної бази партій і рухів, внутрішньополітичні конфлікти пов'язані саме із цим фактором. Це сформувалося

під впливом історичних реалій та боротьби між південно-східними і південно-західними регіонами Південної Кореї (Йоннам і Хонам). Це чимось нагадує наші українські реалії, де ми спостерігаємо культурний та політичний конфлікт між Західними та Східними регіонами України. Наступне, що характерне у південнокорейській політиці, це клановість. Неформальні зв'язки і структури в політиці утворюються перш за все на базі споріднених земельних зв'язків, спільності школи, університету, військової частини. Для розуміння всіх тонкощів південнокорейської політики необхідно знати, з яких місць родом та чи інша людина, з ким він вчився (тут важливо старшинство), де служив, хто з його родичів займає те чи інше положення. Людина «без роду, без племені», за рідкісним винятком, практично не може висунутися незалежно від особистих якостей. Незважаючи на національну специфіку цієї сфери, Республіка Корея освоює демократичні досягнення західного світу, але в той же час оберігає і відтворює багато рис своєї традиційної культури як основи національної ідентичності [7, с. 46 – 47].

Незважаючи на всі ці симбіози нехарактерні для західної світоглядної думки, політична сфера впливу на південнокорейське суспільство, жорсткість здійснила свою важливу роль. Ми спостерігаємо це в реалізації таких важливих складових, які знайшли своє місце у розвитку південнокорейського суспільства: 1. Ефективна влада зуміла ще майже два десятиліття тому правильно сформулювати основи державної економічної політики, забезпечивши цим зростання і розвиток економіки країни. Нинішній уряд і донині керується цими закладеними ще багато років тому основами спираючись на їхні базові складові, а також постійно розвиваючи та вдосконалюючи їх. 2. Національна безпека. Забезпечення надійного захисту країни від можливої зовнішньої загрози. Особлива заслуга у цьому саме держави, яка сприяє залученню довгострокових іноземних інвестицій та підтримки з боку партнерів. 3. Глобальне бачення проблем. Керівництво країни безпосередньо виявляло підвищену увагу до її конкурентоспроможності в системі глобального економічного розвитку. 4. Виважена міжнародна політика. Південнокорейська дипломатія протягом останніх років уміло приваблювала союзників, а також демонструвала бездоганне виконання договорів з іншими державами. 5. Відсутність ризику рейдерських захоплень. В країні не існує навіть мінімального ризику рейдерського захоплення, втрати своєї власної справи або справи цілої компанії чи корпорації. У Південній Кореї рейдерство повністю викоринено. «Антирейдерська» система почала вибудовуватися в 1960-х рр., її жорсткість відома в усьому світі [3]. За будь-які прояви рейдерства в Південній Кореї жорстоко карають позбавленням волі на багато років, вилученням майна, а також і можливістю смертної кари. У конфуціанському світогляді це вважається недопустимо, коли хтось прийшов щоб пограбувати твою власну домівку. Тому державна

спільнота жорстко присікає подібні прояви. 6. Країна покінчила з поняттям: «витік кадрів». Ті, хто колись виїздили з Південної Кореї у пошуках кращої долі, повертаються на батьківщину. Керівництво Республіки Корея веде активну роботу з повернення на батьківщину вчених і інженерів, які в різний час виїхали працювати за кордон. Тим, хто повертається на свою батьківщину, представляють різні пільги як на державному рівні, так і від приватних компаній. 7. Інвестиції в технології. У Південній Кореї дійшли висновку, що інвестування в технології єдино правильний напрямок в південнокорейській економіці. 8. Висока робоча здатність людей. Війна, окупація, не послабили але загартували націю, а конфуціанські традиції та цінності забезпечили їм високу духовність. Країна терпляче, рік за роком, піднімалася з руїн, а народ незмінно демонстрував такі якості, як: працездатність, організованість, дисциплінованість, що завжди справляло позитивний вплив як на економічний розвиток країни, так і на зростання народного добробуту [7, с.48].

Економічна та політична сфери впливу сучасного південнокорейського суспільства відкривають ряд важливих факторів, що надихають багато світових держав на побудову відповідних відносин з цією країною. По – перше, необхідно звернути увагу на зміцнення позицій Південної Кореї на міжнародній арені, а також слід врахувати, що ця країна зарекомендувала себе як дуже надійний діловий партнер. Це сприяє зближенню Південної Кореї з іншими стратегічно важливими країнами (США, Японія, Китай, Росія, Німеччина та ін.). По - друге, досвід Південної Кореї слід досліджувати як одну з успішних сучасних моделей економічного розвитку. Вона не ідеальна, але вельми вдосконала.

Безумовно, необхідно звернути увагу на такі важливі сфери впливу південнокорейського суспільства, як сучасна стратегія та тактика політичного керівництва країною. Республіка Корея на сучасному етапі показує великий інтерес до країн Африканського континенту, Азійського регіону, Близького Сходу, Центральної та Південної Америки, України та країн СНД. Крім прямих інвестицій в економіку країн, які були зазначені, Південна Корея здійснює допомогу країнам, які розвиваються. Інвестуючи в «економічну складову» держав які розвиваються, співпрацюючи з ними. Південна Корея стає учасником їх економічного розвитку. Це унікальний спосіб за допомогою якого і розширяється сфера впливу Південної Кореї, що приносить значний ефект і в розвиток її власної економіки, а також відкриває перед нею нові горизонти світового впливу [3].

Але, незважаючи на такі великі здобутки корейського суспільства, є ряд проблематик, які потребують визначеності. На нашу думку, завдяки їх вирішенню, економічна та політична сфери впливу та розвитку сучасного південнокорейського суспільства будуть ще більш успішними. У традиції політичного та

економічного життя Південної Кореї в післявоєнні роки, увійшли насильницькі методи ведення політичної боротьби. Сьогодні спостерігаються сутички в парламенті, не кажучи вже про такі непарламентські методи боротьби, як бойкот засідання опозицією, недопущення до участі в роботі депутатів «ворожої» партії, фізична ізоляція керівництва парламенту для зриву його засідань і т.п. Південнокорейський парламент займає перше місце в світовому рейтингу по сутичках у парламенті [7, с.47].

Ще однією відмінною особливістю корейської політики, як і всього соціально-економічного життя і функціонування системи управління, є корупція. Виникає питання, як країна конфуціанства, ідеології, яка проповідує чесність, скромність, самообмеження, може бути носієм хабарництва?

Це досить незвичний феномен, адже в суворій відповідності з конфуціанськими канонами вуличне злодійство там практично відсутнє. Буває розсіяні пасажери забувають у метро саквожі, повні грошей, і вони цілодобово залишаються недоторканими і мають усі можливості повернутися колишньому власнику. У магазинах золотих прикрас не тільки немає охоронців, але навіть продавців деколи не знайти. Південна Корея відстає від України за кількістю вбивств у дев'ять разів, за кількістю наркоманів у 18 разів. Головні міста країни: Сеул і Пусан, гігантські мегаполіси, настільки ж безпечні, як провінційні містечка та селища. У всіх країнах світу урбанізація провокує зростання злочинності, але не в Південній Кореї [1].

На це питання існує точка зору, що поки в країні немає сил зрівноваженого впливу великого бізнесу на політику, боротьба з корупцією - справа безперспективна. Профспілки обмежені в правах і не взмозі протистояти найбільшим чеболям. За оцінкою Комісії по боротьбі з корупцією, створеної при президентові Республіки Корея ще в 1999 р., існують три групи причин корупції: структурно-системні, соціально-культурні та особистісні. Хабарництво в Республіці Корея в моді. Усякий раз, коли влада береться за викоринення цього зла, а трапляється таке часто, з'ясовується, що суспільно-політичне та економічне життя починає пробуксовувати. Політики, чиновники та бізнесмени перестають виконувати свої функції. Хабарі – як мастило для водія, без них двигун перегрівается і приходить у непридатність. А завершується чергова компанія зазвичай тим, що в хабарництві і казнокрадстві виявляються викритими представники еліти, родичі президента Республіки Корея, його міністри, лідери бізнесу, а то і сам президент [10, с.19 – 20]. Після цього доводиться чекати «зміни караулу» у владних структурах. Нові лідери присягаються в рішучості покінчити з вадами, але нічого не змінюється. Саме ж визначне це те, що корупцією в Південній Кореї захоплюються аж ніяк не бідні, а найбагатші. Пересічний громадянин майже не стикається з необхідністю давати хабарі. Не прийнято їх вимагати у іноземців. А ось високопосадовці,

будучи дуже забезпеченими людьми, без хабарів і дня не бажають прожити. Південна Корея стоїть краще ніж Україна у всесвітньому рейтингу антикорупційності. Вона на 50-му місці [1].

Південнокорейський досвід розвитку демократичного процесу показує, що проголошення демократичних ідей і гасел саме по собі є недостатнім, що спирається на традиційні основи конфуціанського суспільства – авторитаризм багатогранний і міцно укорінився в політичній культурі та масовій свідомості суспільства. Перспектива остаточного подолання авторитаризму, корупції, безпосередньо залежить від формування демократичної, політичної

культури південнокорейського суспільства [7, с.46].

Висновки. Незважаючи на негативні сфери впливу як економічної, так і політичної сфер сучасного південнокорейського суспільства, їхній динамізм, чітке бачення країною власного майбутнього, загальне почуття впевненості в завтрашньому дні, постійно посилюють те, що називаємо людським потенціалом. Зрозуміла політика керівництва, політична стабільність, взаєморозуміння і взаємодія суспільства і держави є основами успіху цієї молоді за історичними мірками прогресу, але досить динамічної та успішної Республіки Корея.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Бажанов Е. Диагноз – коррупция. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.itar-tass.com/c289/338675.html>
2. Ким Г. Н. Республика Корея. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://kore-saram.ru/Kim-G-N-Respublika-Koreya-Soderzhanie>
3. Мореходов М.А. Южная Корея: секреты успеха 50 лет реформ, которые преобразили страну. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.asiaafrica.ru/files/201201.pdf>
4. Пак Чжон Хи. Возрожденная Корея: модель развития. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.itar-tass.com/c289/338675.html>
5. Семенюк І.В. Конфуціанські традиції та їх вплив на формування південнокорейської освітньої системи. /І.В. Семенюк// Модернізація загальної та професійної освіти в умовах глобального світу: тези доповідей Всеукраїнської науково – практичної конференції, 22 – 23 березня 2013 р. Запоріжжя: КПУ, 2013. С.94 – 97
6. Таран В.О. Соціальна філософія: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 272 с.
7. Шараев П.С. Социально-политические системы стран Корейского полуострова: учебное пособие / Шараев П.С.// – Томск: Издательство Томского политехнического университета, 2009. – 129 с.
8. Chen Hong. Korea as a knowledge economy: evolutionary process and lessons learned. /Hong Chen// - Washington DC: Edited by Joonghae Suh, the International Bank for Reconstruction and Development, 2007. – 203 Pd.
9. Kim Myung Oak. The new Korea: an inside look at South Korea's economic rise. / Myung Oak Kim, Sam Jaffe// - New York: AMACOM, 2010. - 280 Pd.
10. Pratt Keith L. Everlasting flower: a history of Korea. / Pratt Keith// -London: Reaction Books Ltd, 2006. – 320 Pd.

Стаття надійшла до редакції 11.06..2013